

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/156/2005

OCENY DZIAŁALNOŚCI PARLAMENTU I PREZYDENTA U SCHYŁKU KADENCJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

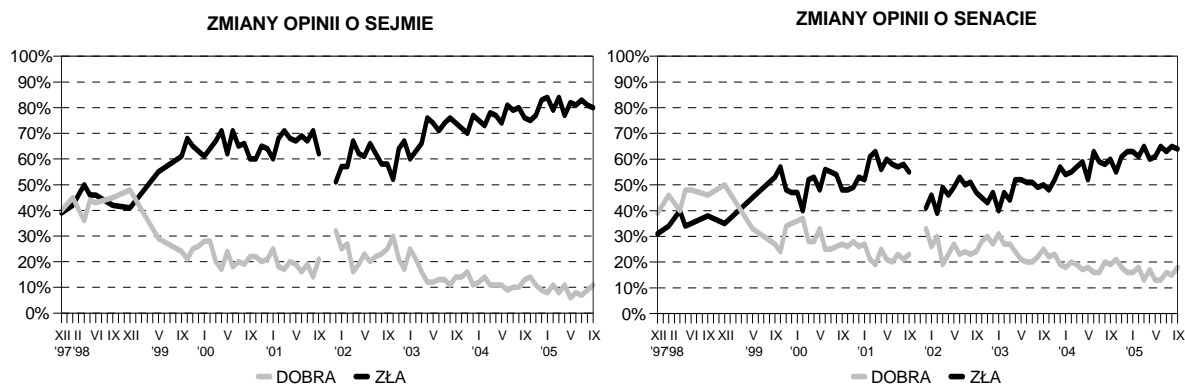

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

Od początku kadencji obecnego parlamentu działalność zarówno Sejmu, jak i Senatu oceniana była bardzo krytycznie. Tak źle nie był dotychczas postrzegany żaden z demokratycznie wybranych polskich parlamentów. Od wiosny 2003 roku liczba pozytywnych ocen Sejmu ani razu nie przekroczyła 20%, a od jesieni 2004 roku oscyluje wokół 10%. Senat postrzegany był nieco lepiej (co było regułą także w poprzednich kadencjach), niemniej również negatywne opinie o jego działalności przeważały nad pozytywnymi, od listopada 2004 roku zaś liczba ocen dobrych nie przekracza 20%.

Wrześniowy pomiar¹ nie przyniósł większych zmian. Sejm kończy swoją kadencję uzyskawszy 11% opinii pozytywnych i 80% negatywnych. Dla porównania warto przypomnieć, że również bardzo krytycznie oceniany Sejm poprzedniej kadencji uzyskał w ostatnim pomiarze niemal dwukrotnie więcej ocen dobrych - 21% (62% złych).

Wrześniowe notowania Senatu obecnej kadencji mniej odbiegają od końcowych ocen Senatu poprzedniej kadencji. Działalność tej izby parlamentu pozytywnie ocenia 18% badanych, negatywnie zaś 64% (we wrześniu 2001 roku odpowiednio: 23% i 55%).

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (184) przeprowadzony w dniach od 14 do 18 września 2005 roku na liczącej 1028 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Tabela 1

Oceniane instytucje	Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań														Zmiany VIII-IX 2005
		VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
		2004						2005								
		w procentach														
Sejm	dobra	10	13	14	11	9	8	11	8	11	6	8	7	9	11	+2
	zła	80	76	75	77	83	84	79	84	77	82	81	83	81	80	-1
Senat	dobra	20	19	21	18	16	16	18	13	17	13	13	16	15	18	+3
	zła	58	60	55	61	63	63	61	65	60	61	65	63	65	64	-1
Pominięto „trudno powiedzieć”																

Działalność zarówno Sejmu, jak i Senatu stosunkowo najlepiej ocenia młodzież, szczególnie ucząca się. Pracę posłów pozytywnie ocenia niemal co czwarty uczeń bądź student, a senatorów - co trzeci. Zarazem jednak posiadanie wyższego wykształcenia oraz przynależność do kadry kierowniczej bądź inteligencji sprzyja większemu krytycyzmowi wobec Sejmu, trudno natomiast dopatrzeć się jednoznacznego związku między wykształceniem czy też przynależnością społeczno-zawodową a oceną Senatu (zob. tabele aneksowe).

W pewnym stopniu może to być związane z lepszą orientacją co do działalności parlamentu. Krytycyzm wobec Sejmu jest bowiem tym częstszy, im większe deklarowane zainteresowanie polityką. Oznaczałoby to, że ludzie młodzi, szczególnie zaś uczniowie i studenci, orientują się w tych sprawach mniej niż pozostali, na co jednak nie mamy dowodów. Nie obserwujemy natomiast związku między zainteresowaniem polityką a ocenami Senatu. Warto jednak zauważyć, że ogólnie mniejsza jest znajomość działalności Senatu niż Sejmu. Wśród badanych deklarujących duże lub bardzo duże zainteresowanie polityką jedynie nieliczni (2%) nie potrafili ocenić działalności Sejmu, podczas gdy w przypadku Senatu jest to grupa siedmiokrotnie większa (14%).

Tabela 2

Zainteresowanie polityką	Oceny Sejmu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże lub bardzo duże	9	89	2
Średnie	13	82	5
Niewielkie	12	76	12
Żadne	7	71	22

Tabela 3

Zainteresowanie polityką	Oceny Senatu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże lub bardzo duże	24	62	14
Średnie	20	64	16
Niewielkie	16	66	18
Żadne	7	62	31

Pozytywnym ocenom działalności Sejmu i Senatu sprzyja też zadowolenie z własnej sytuacji materialnej.

Badani o poglądach lewicowych częściej niż osoby identyfikujące się z prawicą pozytywnie wypowiadają się o pracy zarówno Sejmu, jak i Senatu. Zapewne ma to związek z tym, że w obu izbach parlamentu przewagę ma lewica. Jeśli jednak weźmiemy pod uwagę preferencje partyjne, okazuje się, że nie różnicują one ocen Sejmu.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty*	Oceny Sejmu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
LPR	19	81	0
SLD	11	79	10
PO	11	85	4
Samoobrona	11	86	3
PiS	10	85	5
Niezdecydowani, na kogo głosować	16	73	11
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	11	76	13

* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w wyborach parlamentarnych

We wrześniu poprawiły się w porównaniu z poprzednim miesiącem opinie o działalności prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego. Obecnie są one takie same jak w lipcu bieżącego roku. Wprawdzie niezmiennie utrzymuje się przewaga dobrych ocen jego działalności (wyjątkiem był czerwiec, gdy opinie negatywne zrównały się z pozytywnymi), jednak z dłuższej perspektywy można zauważyć, że pod koniec drugiej kadencji prezydent Aleksander Kwaśniewski postrzegany jest znacznie gorzej niż w pierwszej kadencji i na początku drugiej.

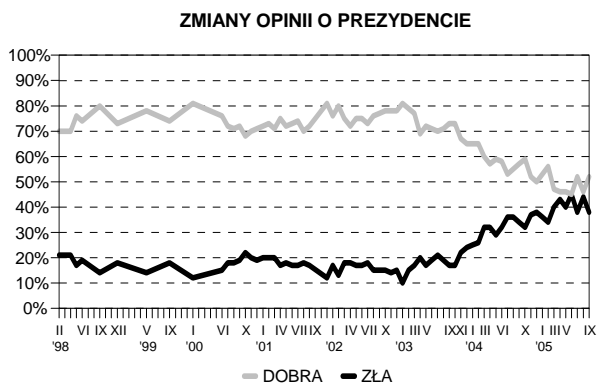

Tabela 5

Oceny prezydenta	Wskazania respondentów według terminów badań														Zmiany VIII-IX 2005
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	2004					2005									
	w procentach														
Dobra	55	57	59	52	50	53	56	47	46	46	45	52	46	52	+6
Zła	36	34	32	37	38	36	34	40	43	40	45	38	44	38	-6
Pominięto „trudno powiedzieć”															

Najwięcej pozytywnych ocen wystawiają Aleksandrowi Kwaśniewskiemu pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz badani znajdujący się w relatywnie dobrej sytuacji materialnej, należący do grup o najwyższych dochodach na osobę w rodzinie. Także czynnik subiektywny - zadowolenie z własnej sytuacji materialnej - wyraźnie sprzyja pozytywnym ocenom działalności prezydenta. Natomiast najbardziej krytyczni wobec jego działalności są badani pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, bezrobotni, respondenci określający swoje warunki materialne jako złe, mieszkańcy wielkich miast oraz ludzie młodzi.

Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego najlepiej oceniają badani o poglądach lewicowych. Oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi także wśród osób deklarujących poglądy centrowe oraz niepotrafiących określić swojej orientacji politycznej na osi „lewica - prawica”. Natomiast respondenci identyfikujący się z prawicą nieco częściej wystawiają oceny negatywne (patrz tabele aneksowe).

Jedynie zwolennicy SLD niezmiennie w zdecydowanej większości dobrze oceniają działalność prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego. Wśród zwolenników PO i PiS również przeważają oceny pozytywne, ale przewaga ta jest niewielka. Natomiast wśród zwolenników LPR i Samoobrony dezaprobatą przeważa nad aprobatą.

Respondenci, którzy zapowiadali absencję w wyborach parlamentarnych, oraz byli niezdecydowani, na kogo głosować, oceniają działalność Aleksandra Kwaśniewskiego częściej pozytywnie niż negatywnie.

Tabela 6

Potencjalne elektoraty*	Oceny prezydenta		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	89	11	0
PO	51	44	5
PiS	45	42	13
LPR	42	50	8
Samobrona	35	59	6
Niezdecydowani, na kogo głosować	62	27	11
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	52	36	12

* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w wyborach parlamentarnych

W związku z dobiegającą końca - po dziesięciu latach - prezydenturą Aleksandra Kwaśniewskiego i zbliżającymi się wyborami jego następcy przedstawiamy opinie zwolenników poszczególnych kandydatów w wyborach prezydenckich na temat działalności obecnego prezydenta.

Tabela 7

Na kogo z tej listy najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach prezydenckich?	Oceny prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Marek Borowski	86	11	3
Donald Tusk	58	34	8
Lech Kaczyński	45	43	12
Andrzej Lepper	42	49	9
Inny kandydat	46	46	8
Niezdecydowani	52	39	9
Niezamierzający głosować	51	37	12

Jak widać, związek między oceną działalności Aleksandra Kwaśniewskiego a preferencjami co do jego następcy jest stosunkowo niewielki. Jedynie zwolennicy Marka Borowskiego to w zdecydowanej większości ci, którzy pozytywnie oceniają pracę obecnego prezydenta. Także w elektoracie Donalda Tuska dość wyraźnie przeważają osoby pozytywnie oceniające działalność Aleksandra Kwaśniewskiego. Zwolennicy Lecha Kaczyńskiego są niemal równo podzieleni w opiniach na ten temat. Z kolei wśród potencjalnych wyborców Andrzeja Leppera nieco przeważa krytyczny stosunek do prezydentury Aleksandra Kwaśniewskiego.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **Sejmu?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	80	9	1028
Płeć				
Mężczyźni	11	84	5	490
Kobiety	12	76	12	538
Wiek				
18-24 lat	22	71	8	158
25-34	14	76	9	190
35-44	5	90	4	178
45-54	11	81	8	209
55-64	9	83	7	118
65 lat i więcej	8	77	14	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	13	74	13	377
Miasto do 20 tys.	11	82	7	127
20-100 tys.	10	82	8	203
101-500 tys.	12	81	7	198
501 tys. i więcej mieszk.	9	87	4	123
Wykształcenie				
Podstawowe	14	69	16	293
Zasadnicze zawodowe	11	83	6	265
Średnie	11	82	6	357
Wyższe	6	90	4	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	7	91	2	59
Prac. umysł. niż. szczebla	12	83	5	95
Pracownicy fiz. - umysł.	11	80	9	100
Robotnicy wykwalifikowani	6	88	6	87
Robotnicy niewykwalifik.	26	66	8	41
Rolnicy	15	74	11	54
Pracujący na własny rach.	11	89	0	28
Bierni zawodowo				
Renciści	10	81	10	106
Emeryci	7	79	14	193
Uczniowie i studenci	23	68	9	92
Bezrobotni	9	81	10	120
Gospodynie domowe i inni	17	77	6	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	7	87	6	150
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	11	86	3	57
sekt. pryw. poza rolnict.	13	81	6	208
prywatnym gosp. rolnym	14	77	10	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	13	77	10	153
301-500	12	82	6	184
501-900	9	83	8	231
901-1200	11	85	4	80
Powyżej 1200 zł	18	78	4	65
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	7	82	11	364
Średnie	12	78	9	422
Dobre	17	78	5	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	9	80	11	78
Raz w tygodniu	15	77	9	481
1-2 razy w miesiącu	6	85	9	178
Kilka razy w roku	11	80	9	197
W ogóle nie uczestniczy	10	83	7	90
Poglądy polityczne				
Lewica	16	81	3	159
Centrum	13	81	6	295
Prawica	10	86	3	312
Trudno powiedzieć	9	70	22	262

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **Senatu?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	64	18	1028
Płeć				
Mężczyźni	19	66	15	490
Kobiety	17	62	21	538
Wiek				
18-24 lat	27	56	17	158
25-34	21	63	16	190
35-44	11	78	11	178
45-54	18	63	20	209
55-64	17	61	21	118
65 lat i więcej	13	62	26	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	17	60	23	377
Miasto do 20 tys.	18	69	13	127
20-100 tys.	15	69	16	203
101-500 tys.	17	66	17	198
501 tys. i więcej mieszk.	24	60	16	123
Wykształcenie				
Podstawowe	15	57	27	293
Zasadnicze zawodowe	17	67	15	265
Średnie	21	64	14	357
Wyższe	15	71	14	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	23	68	9	59
Prac. umysł. niż. szczebla	18	70	12	95
Pracownicy fiz.- umysł.	15	66	19	100
Robotnicy wykwalifikowani	22	66	13	87
Robotnicy niewykwalifik.	15	61	24	41
Rolnicy	15	67	18	54
Pracujący na własny rach.	19	81	0	28
Bierni zawodowo				
Renciści	15	61	24	106
Emeryci	12	65	23	193
Uczniowie i studenci	35	44	22	92
Bezrobotni	15	64	21	120
Gospodynie domowe i inni	20	68	12	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	18	69	13	150
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	24	68	7	57
sekt. pryw. poza rolnict.	16	66	18	208
prywatnym gosp. rolnym	13	69	17	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	18	64	18	153
301-500	17	63	20	184
501-900	18	65	16	231
901-1200	17	63	19	80
Powyżej 1200 zł	15	68	18	65
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	10	69	21	364
Średnie	18	64	18	422
Dobre	30	56	14	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	66	16	78
Raz w tygodniu	20	62	18	481
1-2 razy w miesiącu	13	69	18	178
Kilka razy w roku	16	65	19	197
W ogóle nie uczestniczy	19	59	23	90
Poglądy polityczne				
Lewica	29	58	13	159
Centrum	19	67	15	295
Prawica	19	69	12	312
Trudno powiedzieć	9	58	34	262

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	38	10	1028
Płeć				
Mężczyźni	51	42	7	490
Kobiety	53	34	13	538
Wiek				
18-24 lat	49	42	10	158
25-34	56	37	7	190
35-44	53	37	10	178
45-54	51	40	10	209
55-64	54	39	8	118
65 lat i więcej	52	34	15	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	48	39	13	377
Miasto do 20 tys.	57	34	9	127
20-100 tys.	54	38	8	203
101-500 tys.	57	35	8	198
501 tys. i więcej mieszk.	51	43	6	123
Wykształcenie				
Podstawowe	46	40	14	293
Zasadnicze zawodowe	51	41	8	265
Średnie	58	35	7	357
Wyższe	54	34	12	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	52	34	13	59
Prac. umysł. niż. szczebla	60	35	5	95
Pracownicy fiz.- umysł.	57	34	9	100
Robotnicy wykwalifikowani	52	41	7	87
Robotnicy niewykwalifik.	57	37	6	41
Rolnicy	52	41	8	54
Pracujący na własny rach.	32	58	10	28
Bierni zawodowo				
Renciści	53	36	12	106
Emeryci	51	35	13	193
Uczniowie i studenci	57	33	9	92
Bezrobotni	45	44	11	120
Gospodynie domowe i inni	47	42	11	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	55	37	8	150
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	69	27	3	57
sekt. pryw. poza rolnict.	53	38	8	208
prywatnym gosp. rolnym	51	42	7	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	52	41	8	153
301-500	57	32	11	184
501-900	55	40	6	231
901-1200	63	30	7	80
Powyżej 1200 zł	59	31	9	65
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	43	48	8	364
Średnie	54	33	13	422
Dobre	63	30	7	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	48	11	78
Raz w tygodniu	52	38	10	481
1-2 razy w miesiącu	54	37	9	178
Kilka razy w roku	57	33	9	197
W ogóle nie uczestniczy	53	39	8	90
Poglądy polityczne				
Lewica	70	27	3	159
Centrum	56	34	10	295
Prawica	44	49	7	312
Trudno powiedzieć	47	35	18	262